

## Livet i kælderens – døden i Vestafrika

Science Museerne ansatte pr. 1. maj 2016 en ny samlingsmedarbejder. Jenny Vijayarankan Husted skal arbejde med de medicinhistoriske samlinger, hvor hun bl.a. skal stå for registrering og organisering af genstande i samlingerne, dokumentation af genstande og arbejde med udstillingsrelaterede projekter. Her fortæller hun om sig selv og sit arbejde.



Jenny Vijayarankan Husted. Foto: Trine Bjerre Mikkelsen.

Jeg er cand.scient.anth. – bedre kendt som antropolog. Jeg har specialiseret mig i sundheds- og velfærdsanthropologi og blev færdiguddannet ved Aarhus Universitet i 2013. Indtil min ansættelse her på Science Museerne har jeg været ansat i den etnografiske afdeling på Moesgaard Museum. I løbet af min studietid har jeg især beskæftiget mig med død, sorg, sorgbearbejdning og med, hvordan mennesker forholder sig

til livet, når de er tæt på døden. Mit feltarbejde blev udført hos Zen Hospice Project i San Francisco, som er en non-profit-hospiceorganisation inspireret af buddhisme og mindfulness. Her undersøgte jeg hospicefrivilliges oplevelser af tid og nærvær. På Moesgaard Museum har jeg arbejdet hhv. som videnskabelig medarbejder og museumsinspektør for de etnografiske udstillinger. Jeg har bl.a. deltaget i opbygningen af dele af den etnografiske udstilling *De Dødes Liv* og været kurator for særudstillingen *Begravet med stil – designkister fra Ghana*.

### Min indre detektiv

På Steno Museet er jeg ansat i de medicinhistoriske samlinger til bl.a. at registrere genstande og organisere magasinet. Det er et arbejde, som taler til min indre detektiv. For det indebærer ofte at skulle opstøve

en genstands historie og brug. I den første tid på museet har jeg blandt andet registreret en del genstande, som er blevet indleveret for længe siden, og hvor der ikke har været oplysninger om donatoren eller om den enkelte tings brug.

Som helt grøn inden for det medicinhistoriske område har det krævet mange snakke med mine kolleger at identificere for eksempel “Katgut” suturtråd fra omkring år 1900, at afgøre hvorvidt et dropstativ fra Viborg sygehus skulle indlemmes i samlingerne, eller hvilke genstande fra et nedlagt apotek museet skulle hjemtage. Undervejs er jeg allerede blevet klogere. For eksempel fandt jeg ud af, at suturtråden af mærket “Katgut” direkte oversat betyder kattetarm, men i virkeligheden er lavet af gedeller eller fåretarm. I dag fremstilles suturtråd primært syntetisk, og siden 2001 har det været forbudt at importere “Katgut” lavet af dyretarme til Danmark.

### Ebola og “den gule dragt”

Af mere nutidsrettede indsatser har jeg været med til



*Aftagning af beskyttelsesdragten er forbundet med stor smitterisiko. Derfor er der mange sikkerhedsforanstaltninger under den såkaldte "doffingprocedure", som skal sikre sundhedspersonalet mod at blive smittet med ebolavirus. Foto: Lene Munck.*

at indsamle en ebolabeskyttelsesdragt. De såkaldte "gule dragter", som blev nærmest ikoniske i medierne under ebolaepidemien i Vestafrika i 2014-15. Under epidemien blev omkring 28.300 mennesker smittet med ebola – heraf døde ca. 11.000. Som led i, at udbruddet blev erklæret for en global sundhedskrise af WHO, besluttede den danske regering, at Forsvarets

Sundhedstjeneste skulle stå for at rekruttere og udsende sundhedspersonale, som skulle behandle patienter og hjælpe med at forhindre smittespredning. Den indsamlede dragt er doneret af Forsvarets Sundhedstjeneste. Den har været brugt af Forsvarets Sundhedstjeneste og Flyvestation Aalborg til øvelser i forbindelse med ebolaepidemien.

Den gule beskyttelses-

dragt skal udstilles på reposen på 1. sal, som supplement til museets eksisterende epidemiudstilling. I epidemiudstillingen kan publikum se film om penicillins historie, læse om opfindelsen af koppevaccinen i 1800-tallet, forestille sig, hvordan det var at være tuberkulosepatient i starten af 1900-tallet og få lysterapi-behandling med et "Finsens lysapparat". Publikum kan

også komme tæt på de polioramte børn og se en dukke og en legetøjsambulance – yndlingslegetøjet for to børn, der var indlagt til genoptræning i årevis i slutningen af 1950-erne, eller re-flektere over, hvordan de selv ville bygge et “memory-house” ligesom dem, aids-syge forældre i Zimbabwe bygger til deres børn som en hjælp til at fortælle deres livserfaringer videre.

Publikum kan også – når de har set eboladragten på reposen – sammenligne nutidens beskyttelsesdragter med dem, der blev brugt under pestens hærgen i middelalderens Europa. Her bar man dragter med “fuglenæb”, hvori der var urter, og havde et røgelseskar i hånden. Urterne skulle rense den luft, man indåndede, for pest. Nutidens beskyttelsesdragt har jo også til formål at beskytte bæreren mod smitte – men i en noget anden udformning.

### Den personlige beretning

Som en del af ebolaopsætningen har vi lavet nogle små film med sygeplejerske Tue Linderoth, som var udsendt til Sierra Leone i 2015. Her fortæller han om, hvordan det var at være ud-

sendt som sygeplejerske og arbejde med ebolapatienter.

I en af filmene fortæller Tue, hvor voldsomt det var at være vidne til, hvor aggressiv virussen er. Han forklarer, at unge mennesker kunne komme ind på klinikken og se helt sunde og raske ud, og så være døde to dage senere. I en anden film forklarer han, hvordan de på ebolabehandlingscentret placerede de indkomne gæster i forskellige telte, alt efter om de “måske”, “sandsynligvis” eller “helt sikkert” havde ebolavirus. Isoleringen af patienter med ebola var meget vigtig for at undgå smittespredning.

### En dødelig epidemi

Forholdsreglerne for at undgå, at personalet blev smittet med ebolavirus, vises gennem en film, som Tue fik optaget i Sierra Leone. Her ses Tue i færd med at tage den gule dragt af – det kaldes “doffing-processen”. Afklædningen indebærer mange fastlagte trin. En bestemt måde at tage maske, hætte, handsker og forklæde af på, og ikke mindre end 14 gange håndvask i klor undervejs.

På det personlige plan var det bevægende at høre Tue

fortælle om at skulle skille små børn fra deres forældre eller søskende, og om at stå på én af gravpladserne i området og se de mange interimistiske grave, hvor hele familier lå side om side, døde med få dages mellemrum.

I arbejdet med beskyttelsesdragten og ebolaopsætningen har det været spændende at være med til at koble genstanden med de personlige beretninger om at være udsendt som ebolasygeplejerske. Det er et skridt på vejen i vores ambition om at dokumentere indkomne genstande bedre og mere i dybden, og om at bruge nye dokumentationsformer som lyd og film til at fortælle genstandenes historie.

Vores håb er, at det kan aktivere og levendegøre genstandene, når de fortællinger, som knytter sig til dem, bliver optaget og gemt. I ebolaopsætningen kan filmene forhåbentlig også bidrage til, at publikum bedre kan forestille sig at være førstehandsvidne til en dødelig epidemi og kan diskutere, hvordan vi forholder os til hinanden i en globaliseret verden.

*Jenny Vijayarankan Husted*